

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 168/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Marekom Tauberom, Hviezdoslavova 11, Spišská Nová Ves, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Svk/18/2023 z 27. septembra 2023 a postupu v tomto konaní takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. januára 2024 a doplnenou 31. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy súdom podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy postupom a uznesením najvyššieho správneho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia o zamietnutí jej kasačnej sťažnosti. Zároveň navrhuje priznať jej primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na Krajskom súde v Prešove správnu žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy, ktorým malo byť pridelenie jej veci vedenej pod sp. zn. 21Cb/64/2022 sudcovi Okresného súdu Prešov [REDAKOVANÉ] vykonané v rozpore so zákonom z dôvodu nezákonnosti rozvrhu práce (na základe ktorého bolo pridelenie vykonané), z dôvodu absencie jeho prílohy – „*tabuľky obsahujúcej údaje potrebné na riadne pridelovanie vecí náhodným výberom pomocou aplikácie pre obchodnoprávny úsek okresného súdu*“. Neexistenciu tejto prílohy sťažovateľka považovala za dôkaz, že orgány riadenia a správy okresného súdu nevykonávajú náhodný výber pri pridelovaní veci. Krajský súd

uznesením č. k. 4Sa/22/2022-75 z 9. augusta 2023 konanie zastavil a rozhodol, že po právoplatnosti tohto uznesenia postúpi vec Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Krajský súd dospel k záveru, že vec nepatrí do právomoci súdov, keďže rozvrhom práce predseda súdu zabezpečuje riadenie súdu v oblasti výkonu súdnictva (nie v oblasti verejnej správy). Rozvrh práce je interným aktom riadenia súdu a jeho adresátom nie je žiadny vonkajší subjekt. Preto ani pridelenie veci na základe rozvrhu práce nemožno vyhodnotiť ako akt v oblasti verejnej správy. Nejde o iný zásah orgánu verejnej správy podľa § 3 ods. 1 písm. e) Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“), ktorého zákonnosť by mohol správny súd preskúmať. Ani okresný súd, ani predseda okresného súdu nevystupovali v pozícii orgánu verejnej správy. Z § 34 ods. 1 zákona o súdoch vyvodil, že práve ministerstvo vykonáva dohľad nad vykonávaním riadenia súdov (ktorého súčasťou je aj vydávanie rozvrhu práce).

3. Najvyšší správny súd napadnutým uznesením kasačnú sťažnosť sťažovateľky zamietol ako nedôvodnú, keďže argumenty v nej uvedené nespochybnili vecnú správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu. Odobril záver, že rozvrh práce nie je možné stotožniť s výkonom verejnej moci a zároveň nemožno o okresnom súde hovoriť ako o orgáne štátnej správy. Rozvrh práce nie je výsledkom činnosti verejnej správy, ale je ním zabezpečený výkon súdnictva (je nástrojom riadenia súdov). Určenie sudcu podľa najvyššieho správneho súdu nepredstavuje zásah do práv sťažovateľky, ktorý by boli správne súdy oprávnené preskúmať. K námietke sťažovateľky, že okresný súd je orgánom štátnej správy, najvyšší správny súd v bode 20 napadnutého uznesenia poukázal na rozdelenie činností súdu na výkon súdnictva zverený sudcom a riadenie a správu súdu, ktorá vytvára sudcom podmienky na riadny výkon súdnictva. Zároveň poukázal na vymedzenie verejnej správy v negatívnom zmysle, teda že verejnou správou (ako súčasťou výkonnej moci) nie je zákonodarná a súdna moc. V bode 22 napadnutého uznesenia konštatoval nemožnosť aplikácie sťažovateľkou predloženého rozhodnutia najvyššieho správneho súdu vo veci sp. zn. 1Sžk/31/2020 na prejednávajúcu vec, odkazujúc na skutočnosť, že okresný súd nemá vo vzťahu k rozvrhu práce postavenie orgánu verejnej správy, preto ani určením sudcu v zmysle rozvrhu práce nemohlo dôjsť k inému zásahu do práv sťažovateľky. Podľa najvyššieho správneho súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keďže krajský súd správne postúpil vec ministerstvu, ktoré vykonáva správu súdov ako ústredný orgán štátnej správy pre súdy (bod 23 napadnutého uznesenia).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Z pomerne neprehľadnej sťažostnej argumentácie možno vyvodiť, že sťažovateľka sa so správnu žalobou obrátila na krajský súd z dôvodu, že podľa jej názoru nemá v rámci samotného konania na okresnom súde proti namietanému stavu (nezákonnému prideleniu veci sudcovi) možnosť brániť sa námietkou zaujatosti (s poukazom na obdobné konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 20C/52/2021, v ktorom bola jej námietka zaujatosti vybavená v zmysle § 53 ods. 3 Civilného sporového poriadku, keďže sa týkala procesného postupu v konaní vrátane pridelenia veci, preto sa na takéto podanie ako na námietku zaujatosti neprihliada) ani v rámci odvolacích dôvodov, keďže § 365 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku neobsahuje slovné spojenie „nezákonný sudca“. Teda nemá (inú) možnosť namietať nezákonného sudcu, ktorou by sa zaoberal nadriadený súd.

5. Z týchto dôvodov mal podľa sťažovateľky práve krajský (správny) súd rozhodnúť, či pridelenie predmetnej veci vedenej na okresnom súde sudcovi [REDACTED] bolo v súlade s čl. 48 ods. 1 ústavy a § 51 ods. 1 a 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Podľa sťažovateľky ministerstvo nemá oprávnenie rozhodnúť o zákonnosti pridelenia veci sudcovi ani ho v prípade nezákonnosti zrušiť. Zastavením konania a postúpením veci preto boli porušené jej práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

6. S uvedeným súvisí aj konkrétna námietka sťažovateľky pričítateľná najvyššiemu správneému súdu, ktorý sa v prerokúvanej veci mal zamerať na § 50 zákona o súdoch upravujúci rozvrh práce, a opomenul (podľa sťažovateľky podstatné) ustanovenie § 51 ods. 1 a 2 zákona o súdoch, pritom práve to upravuje rozhodovanie súdneho funkcionára (ktorý je riadený ministerstvom) o spôsobe pridelenia vecí podľa rozvrhu práce. Podmienku § 3 ods. 3 zákona o súdoch napĺňa práve spôsob pridelenia vecí. Sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 287/2020 a odlišné stanovisko vo veci III. ÚS 452/2021), z ktorej vyvodzuje, že pridelenie vecí vykonáva súdny funkcionár, zamestnanec v štátnej službe (nie sudca) podľa § 51 zákona o súdoch, nie podľa § 50 tohto zákona ako tvrdí najvyšší správny súd. Napadnuté uznesenie je podľa sťažovateľky v rozpore s uznesením najvyššieho správneho súdu sp. zn. 13SŽNSS/1/2023 z 22. marca 2023 v identickej veci (o postúpení veci krajskému súdu).

7. V doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní, konkrétne ustanovením nezákonného sudcu na základe konania v rozpore s § 3 ods. 3 a 4, § 50 ods. 1 a § 50 ods. 1, 2 a 10 zákona o súdoch, § 7 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce v znení neskorších predpisov a čl. 1 ods. 1 inštrukcie 18/2005 ministerstva z 30. septembra 2005 č. 665/2005. Požiadala 24. januára 2024 o vydanie LOG, ktoré najvyšší správny súd generuje v evidenčnej pomôcke (register) elektronická podateľňa. Najvyšší správny súd jej nevydal potvrdenie obsahujúce LOG. Potvrdenie o pridelení vecí nie je dôkazom, že bol vykonaný náhodný výber, keďže totožné potvrdenie vzniká, aj ak je vec priamo zapísaná do elektronickej podateľne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s právnym záverom o nedostatku právomoci správneho súdu preskúmať pridelenie vecí vedenej na okresnom súde (podľa jej názoru) nezákonnému sudcovi na základe nezákonného rozvrhu práce. Najvyšší správny súd preto napadnutým uznesením o zamietnutí jej kasačnej sťažnosti porušil jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Zároveň namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy aj samotným najvyšším správneým súdom, ktorý mal rovnako pochybiť pri pridelení jej kasačnej sťažnosti konkrétnemu senátu. Sťažovateľka spochybňuje vykonanie náhodného výberu, keďže jej nebolo vydané ňou požadované potvrdenie.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu:

9. Ústavný súd vo vzťahu k námietkam sťažovateľky v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody.

10. Napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu, ktorý konal ako súd kasačný, nemožno hodnotiť izolovane, ale iba v kontexte s uznesením krajského súdu.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho správneho súdu (spolu s uznesením krajského súdu) z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľkou označenými právami podľa ústavy a dohovoru, a to v rozsahu námietok formulovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti.

12. V tejto súvislosti ústavný súd úvodom konštatuje, že správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb (okrem iného aj) zákonnosť iných zásahov orgánov verejnej správy, inými slovami zákonnosť faktického postupu vykonaného pri plnení úloh v oblasti verejnej správy, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté (§ 6 ods. 1 v spojení s § 3 ods. 1 písm. e) SSP.

13. Definičným znakom iného zásahu orgánu verejnej správy je v prvom rade to, že mal byť vykonaný v oblasti verejnej správy. K záveru potvrdenému v napadnutom uznesení, že pridelenie veci sudcovi vykonané na základe rozvrhu práce ako interného aktu riadenia súdu v oblasti výkonu súdnictva nemožno vyhodnotiť ako akt (vhodnejšie by bolo úkon, pozn. ústavného súdu) v oblasti verejnej správy, nemá ústavný súd námietky, považuje ho za dostatočne odôvodnený a zároveň nevykazujúci znaky svojvôle pri výklade a aplikácii na vec sa vzťahujúcich ustanovení Správneho súdneho poriadku. Preto možno uzavrieť, že sťažovateľkou namietaný iný zásah orgánu verejnej správy nebol vykonaný v oblasti verejnej správy.

14. Druhým definičným znakom iného zásahu orgánu verejnej správy je požiadavka, aby sa tento navonok prejavil, a to priamym dotykom na právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej a právnickej osoby. Podľa ústavného súdu možno aj záver, že adresátom rozvrhu práce nie je žiadny vonkajší subjekt, na čom nič nemení ani skutočnosť, že je zverejňovaný, resp. že ani určenie sudcu (na základe rozvrhu práce, pozn. ústavného súdu) nepredstavuje iný zásah do práv sťažovateľky, považovať za ústavne udržateľný. Možno teda ustáliť, že napadnuté pridelenie veci sudcovi na základe rozvrhu práce nemá povahu rozhodnutia o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby.

15. Samotný záver, že v predmetnej veci nejde o iný zásah orgánu verejnej správy, ktorého zákonnosť by mohol správny súd preskúmať, vyvodený z nedostatku jeho definičných znakov prezentovaných v bodoch 13 a 14 tohto uznesenia, vedie k záveru, že krajský súd správne identifikoval neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky, ktorý mu bránila v meritórnom prieskume podanej správnej žaloby.

16. I keď možno odôvodneniu napadnutého uznesenia vytknúť čiastočnú rozpornosť, resp. sa pozastaviť na tým, že najvyšší správny súd napadnutým uznesením odobril krajským súdom zvolený procesný postup podľa § 18 ods. 1 SSP, pričom v okolnostiach prejednávanej veci nebolo vylúčené, aby predmetné konanie vyústilo aj do iného procesného rozhodnutia krajského súdu [napr. podľa § 98 ods. 1 písm. g) SSP, § 99 písm. b) SSP], akékoľvek z uvedených procesných rozhodnutí vedie v konečnom dôsledku k záveru, že správny súd sa správnou žalobou nezaobera.

17. Ústavný súd aj v okolnostiach prejednávanej veci zotrváva na názore, že nie je jeho úlohou perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k urobeným čiastkovým procesným úkonom príslušného súdu mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými súdmi, preto je jeho povinnosťou rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústí do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup, hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu ako postup *contra legem*, protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 525/2023).

18. Ani námietky vznesené sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti nie sú podľa ústavného súdu spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho správneho súdu. Sťažovateľka najvyššiemu správne súdu vytýka, že sa zameral na výklad § 50 zákona o súdoch a opomenul podľa nej podstatný § 51 ods. 1 a 2 zákona o súdoch. Keďže sa krajský ani najvyšší správny súd nezaoberali meritórnym prieskumom správnej žaloby sťažovateľky, ale sa obmedzili na posúdenie splnenia procesných podmienok konania, nemožno túto námietku vznesenú sťažovateľkou považovať za dôvodnú. Z argumentácie obsiahnutej v ústavnej sťažnosti je ďalej zrejmé, že sťažovateľka svoj právny názor, že o pridelení veci sudcovi rozhoduje súdny funkcionár, odvodzuje z na vec sa nevzťahujúcej judikatúry ústavného súdu. V konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 287/2020 bolo predmetom prieskumu namietané určenie tretieho zastupujúceho člena senátu na najvyššom súde, ktorého výber mal na starosti predseda iného senátu a sťažovatelia napadli transparentnosť tohto výberu. Napokon aj v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 452/2021 (o ústavnej sťažnosti konateľa sťažovateľky) bolo predmetom prieskumu následné prerozdeľovanie veci vykonané po jej pridelení zákonnému sudcovi. Na tomto mieste ústavný súd pripomína, že v prejednávanej veci sťažovateľka spochybňuje (prvotné) pridelenie veci zákonnému sudcovi technickými prostriedkami – elektronickou podateľňou okresného súdu, teda automaticky bez vstupu ľudského faktora. Zo sťažovateľkou označeného uznesenia sp. zn. 13SŽNSS/1/2023 z 22. marca 2023 vyplýva záver o nedostatku vecnej príslušnosti najvyššieho správneho súdu na prejednanie správnej žaloby a nepojednáva o právomoci správnych súdov.

19. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska udržateľný záver najvyššieho správneho súdu, ktorým sa stotožnil s názorom krajského súdu, podľa ktorého pridelenie veci sudcovi na základe rozvrhu práce nie je aktom či úkonom vydaným v oblasti verejnej správy, a teda ani iným zásahom orgánu verejnej správy, ktorého zákonnosť by mohol preskúmať. Preto pokiaľ bola na uvedenom základe kasačná sťažnosť smerujúca proti napadnutému uzneseniu krajského súdu zamietnutá napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu bez meritórneho prejednanie veci, nebola podľa názoru ústavného súdu sťažovateľke odňatá možnosť konať pred súdom. Navyše, ústavný súd dodáva, že podstata výhrad sťažovateľky smeruje k otázke posúdenia ústavného práva na zákonného sudcu, ktoré námietky sú pre sťažovateľku v rámci princípu subsidiarity stále uplatniteľné v inom konaní

pred všeobecnými súdmi. Preskúvané konanie nemôže predstavovať pomyselnú „skratku“ v rámci ochrany základných práv sťažovateľky a suplovať či predbiehať tak právomoc všeobecných súdov.

20. K namietanému čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že zaručuje ústavné právo fyzických osôb a právnických osôb, ktoré obhájitelným spôsobom tvrdia, že boli na svojich právach ukrátené rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak, pričom z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. V tomto rozsahu (pokiaľ ide o garantovanie práva na prístup k súdu) predstavuje čl. 46 ods. 2 ústavy *lex specialis* vo vzťahu k všeobecnejšiemu čl. 46 ods. 1 ústavy. Aj v prípadoch, keď právo na prístup k súdu účastníka súdneho konania má svoj ústavný základ v čl. 46 ods. 2 ústavy, je súd konajúci vo veci viazaný princípmi spravodlivého súdneho konania vyplývajúcimi z čl. 46 ods. 1 ústavy.

21. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho správneho súdu a namietaným porušením práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení označených práva sťažovateľky, a preto jej sťažnosť v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým postupom najvyššieho správneho súdu:

22. Sťažovateľka namieta porušenie čl. 48 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní, ktoré má (rovnako ako v prípade postupu okresného súdu napadnutého správnu žalobou) základ v spochybňovaní vykonania náhodného výberu pri pridelení veci konkrétnemu senátu, z dôvodu, že najvyšší správny súd sťažovateľke nevydal ňou špecifikované potvrdenie, vydal iba potvrdenie o pridelení veci, ktoré nie je dôkazom, že bol vykonaný náhodný výber.

23. Záruka súvisiaca so spôsobom určenia zákonného sudcu sa prejavuje reguláciou prijatou v § 51 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého sa veci určené podľa predmetu konania v súlade s rozvrhom práce prideliť jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, ak tento zákon neurčuje inak. Súdnym úradníkom sa prideliť veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu. Podľa § 51 ods. 2 zákona o súdoch je podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 splnená aj vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

24. Rozvrh práce vydáva predseda súdu pre účely zabezpečenia riadenia súdu v oblasti výkonu súdnictva [§ 49 písm. a) zákona o súdoch] a definovaný je v § 50 ods. 1 ako akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Obsah rozvrhu práce je určený v § 50 ods. 2 zákona o sudcoch a podzákonných normách (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce a inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 665/2005-53 o postupe súdov pri vykonávaní vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce).

25. Podľa § 54 ods. 10 zákona o súdoch súd vydá účastníkovi konania potvrdenie o prevzatí a pridelení vecí. Evidencia prideľovania vecí na prejednanie musí zabezpečovať takú možnosť kontroly, aby si každá osoba, ktorá má na veci právny záujem, mohla nazretím do spisu a evidenčných pomôcok preveriť pridelenie vecí zákonnému sudcovi.

26. K systému prideľovania spisov používanému všeobecnými súdmi ústavný súd už vo svojom uznesení sp. zn. IV. ÚS 191/08 zo 17. júna 2008 konštatoval, že kľúčovými ustanoveniami vytvárajúcimi garancie pre dodržanie ústavou zaručeného práva na nestranný súd je práve ustanovenie určujúce prideľovanie vecí systémom tzv. náhodného výberu (§ 51 ods. 1 zákona o súdoch), ako aj ustanovenie stanovujúce kritéria uvedeného systému, a to takú podmienku systému náhodného výberu predpokladajúcu výber aspoň z dvoch senátov, samosudcov, súdnych úradníkov alebo notárov (§ 51 ods. 2 zákona o súdoch). Zákonné normy, ktorými sú § 49 písm. a) a § 50 ods. 2 písm. a) zákona o súdoch, určujú právomoc predsedu súdu vymedziť okruh senátov poverených vybavovaním agendy určitého druhu, samozrejme, za súčasného dodržania jednej z garancií práva na nestranný súd poskytovanej § 51 ods. 2 zákona o súdoch, ktorou je okruh aspoň dvoch senátov.

27. Ústavný súd taktiež konštatoval, že hoci ideálny systém na prideľovanie vecí nájsť nejde (všetko je zneužitelné), prijatá zákonná úprava prerozdelenia spisov, ktorá je založená na kombinácii viacerých rôznych kritérií (zákonné dôvody zmeny zákonného sudcu, povinný okruh aspoň dvoch senátov pri výbere sudcu, technické prostriedky pridelenia vecí schválené ministerstvom spravodlivosti), sa cielene snaží o zníženie rizika manipulácie na praktické minimum (III. ÚS 452/2021).

28. V tejto súvislosti sa žiada pripomenúť, že sťažovateľka, resp. jej konateľ sa opakovane obracajú na ústavný súd, dožadujúc sa vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy z dôvodu spochybňovania vykonania náhodného výberu pri prideľovaní vecí všeobecnými súdmi naprieč všetkými inštanciami v jednotlivých civilných konaniach, v ktorých vystupujú ako strany sporu (napr. I. ÚS 220/2021, I. ÚS 420/2020, I. ÚS 504/2019, III. ÚS 210/2018, III. ÚS 452/2021, III. ÚS 713/2021).

29. Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 452/2021 z 23. júna 2022 náležite vysvetlil, že samotným neposkytnutím písomností štatistického charakteru zo súdneho registra, ktoré nemajú z hľadiska dokazovania, resp. ďalšej preukaznosti náhodného výberu zákonného sudcu žiadnu zásadnú „pridanú hodnotu“, by mohlo dôjsť len k nenaplneniu sťažovateľovho práva na nazretie do evidencnej pomôcky, ktoré by malo zabezpečovať jednu z možností kontroly dodržiavania jeho práva na zákonného sudcu. Zohľadňujúc v tomto prípade zjavne silnú hypotetickosť sťažovateľových námietok, resp. absenciu relevantnej pochybnosti týkajúcej sa nerešpektovania práva náhodného výberu zákonného sudcu a neodňatia vecí zákonnému sudcovi, ďalej zjavnú nemožnosť priamym spôsobom preukázať kritériá náhodného výberu zákonného sudcu súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci, ako aj ďalšie práva (napr. právo nazerať do spisu, právo podať námietku zaujatosti) sťažovateľa, ktorých realizácia v priebehu konania dotvára a zabezpečuje ochranu ústavného základného práva na zákonného sudcu, však ústavný súd dospel

k záveru, že k zásahu do materiálnej podstaty namietaného základného práva na zákonného sudcu v tomto prípade nedošlo.

30. Právo na zákonného sudcu je radené ako jeden z kľúčových atribútov práva na spravodlivý proces, pretože je neoddeliteľne späté s právom na prístup k súdu či právom na nezávislý a nestranný súd. Garancie nestranného procesu pritom neskončia pridelením veci, ale v priebehu procesu pokračujú, preto by i pri prípadnom v tejto veci už len hypotetickým pochybením stále išlo o pochybenie napravitel'né v rámci ďalšieho konania v predmetnej veci.

31. Ústavný súd aj v okolnostiach prejednávanej veci (konkrétnymi argumentmi nepodložená všeobecná pochybnosť o nedodržaní náhodného výberu pri pridelení veci senátu najvyšším správny súdom) zotrúva na vyjadrenom právnom názore a konštatuje, že nezistil takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým postupom najvyššieho správneho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o jeho porušení, v nadväznosti na čo ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

32. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu